

Slitageersättning

BAKGRUND SLITAGEERSÄTTNING

Ett stort antal frågor som kommer till REV:s kansli rör slitageersättning. Det är frågor om husbyggen, grustransporter, åkerietablering och framför allt om slutavverkningar.

Slitageersättning är populärbenämningen när en förening tar ut en ersättning för transporter som inte är inräknad i fastighets andelstal. När det är en medlem som utfört transporten så är det 48a § anläggningslagen som är tillämplig. Om det är någon som inte är medlem som använder vägen i stor omfattning, så finns ingen direkt lagregel för slitageersättning, men eftersom föreningen kan förbjuda sådan transport, så träffas normalt en överenskommelse om dessa. Ett exempel är när fastighetsägarens entreprenör väljer att köra ut virket över annans vägförenings väg på grund av att den vägen är bättre.

Slitageersättning som omnämns i 50 och 50a §§ Anläggningslagen är sådana som förrättningslantmätaren beslutar om i vissa fall. 50 § avser när en fastighet tillfälligt behöver använda en väg över annans mark och 50a § när en gemensamhetsanläggning behöver använda en annan gemensamhetsanläggning till viss del.

48a § anläggningslagen innebär att en fastighet som har andel i en gemensamhetsanläggning som avser väg, ska betala slitageersättning för uppkomna merkostnader, om fastighetsägaren använder vägen i väsentligt större omfattning än som motsvarar dess andelstal för driftkostnaderna. Om trafiken orsakar skador på vägen, ska fastighetens ägare dessutom betala ersättning för skadan. I förarbetena till lagen nämns som exempel ”pågående byggnadsarbeten på fastighet, större skogsavverkning, tillfällig uthyrning av ekonomibyggnader för lager- eller industrilokaler eller att en ny näringsverksamhet startar t.ex. en verkstad, affär eller restaurang och man kan inte säga säkert hur varaktig verksamheten blir”.

Det är samfällighetsföreningens styrelse som beslutar om slitageersättning enligt 48a § anläggningslagen. Beslutet bör föregås av en kontakt med fastighetsägaren och gärna en överenskommelse om ersättningen. En mall för överenskommelse finns på REV:s hemsida. Betalar inte fastighetsägaren ersättningen, kan styrelsen väcka talan mot fastighetsägaren till Mark och Miljödomstolen. Domstolen avgör då om slitageersättning ska utgå och om det yrkade beloppet ska fastställas eller jämkas. Förlorande part får normalt betala motpartens advokatkostnader.

Transporter som ryms inom fastighetens andelstal betalas genom föreningens årliga uttaxering. I skogsfastigheters andelstal är virkestransporter normalt inräknade. Om det är fråga om onormala transporter, och hit räknas **slutavverkning** enligt förarbetena till 48a § anläggningslagen, så har föreningen rätt att debitera för de merkostnader som uppstår vid medlemmens tillfälliga, extrema, användning

av vägen. Merkostnader är ett begrepp som både täcker direkta skador och ett slitage på väggroppen som inte direkt kan okulärbesiktigas.

SLITAGEERSÄTTNINGENS STORLEK

Hur slitageersättning ska beräknas framgår inte av AL annat än att ersättningen ska utgå med hänsyn till slitaget av vägbanan. Dessutom gäller för beräkningen måste vara enkel att tillämpa. Lantmäteriet använder sedan många år den så kallade tonkmmetoden när den räknar fastighets andelstal i driften av en anläggning. Den bygger på fastighets beräknade transportvikt under ett år multipliceras med körsträcka på den gemensamma vägen. Produkten blir det relationstal mellan berörda fastigheter som används för fördelning av driftskostnaderna på medlemsfastigheterna. Senaste schabloner för transportvikt för olika typer av fastigheter och verksamheter är daterad augusti 2010 och finns på Lantmäteriets hemsida.

Ett sätt att uppskatta slitageersättning är att jämföra med senaste avgift för fastigheter som deltar i gemensamhetsanläggningen. Oftast är andelstalet beroende av väglängd. Jämför därför med vad en permanentfastighet betalar i vägavgift som har samma väglängd att köra som den fastighet du beräknar slitageersättningen för. I dag räknar man med att permanentbostaden kör 2100 ton enkeltransporter per år. Uppskatta sedan hur många extra ton, utöver de normala transportererna från fastigheten, som körs. Beräkningen blir då: aktuell vägavgift för permanentbostaden * årliga extraton / 2100 = minsta belopp för slitageersättning. Bör rundas uppåt så att föreningens extraarbete och administration också betalas.

Ett sätt att beräkna slitageersättning för skogstransporter, när dessa inte är inräknad andelstalet, är att uppskatta antal fastkubikmeter virke som körs ut och ta detta gånger 2-10 kr per km använd väg. Till detta bör direkta skador på vägen ersättas. Beräkning av slitageersättning när skogsfastighetens skog redan är inräknad i andelstalet för vägen, bör ske i efterhand när man kan konstatera skadornas storlek. I detta fall är det ju ersättning för skador på vägen som är den största delen medan den direkta slitagedelen endast bör omfatta ersättning för att virket transporteras med extremt tunga ekipage under kort tid. I båda fallen bör en besiktning av vägen göras både före och efter skogsavverkningen.

REV har tagit fram en överenskommelsemall om slitageersättning som finns på vår hemsida. Mallen ska givetvis anpassas till de förhållanden som gäller i enskilda fallet och vad parterna vill.

Text Nils Blohm